

JAK PRZEBIEGA PRAWIDŁOWY ROZWÓJ MOWY?

Prawidłowy rozwój mowy nie przebiega u wszystkich dzieci jednakowo. Stopień rozwoju mowy zależy od wpływu środowiska oraz od psychofizycznych możliwości dziecka. Poznaje ono otaczający świat dzięki rozumieniu mowy, a umiejętność mówienia pozwala mu wyrazić swoje spostrzeżenia, uczucia, pragnienia. Rozwój mowy dziecka przyspieszają częste kontakty słowne z otoczeniem. Zaniedbania w tym względzie mogą spowodować opóźnienie mowy u dziecka lub jej zaburzenia. Optymalne warunki dla prawidłowego rozwoju mowy rodzice mogą zapewnić dziecku już od momentu jego narodzin. Są bowiem osobami przebywającymi z dzieckiem najdłużej, mają więc największe możliwości wpływania na jego rozwój. Są też pierwszym i najważniejszym wzorem, który dziecko będzie próbowało naśladować. Dlatego rodzice powinni wiedzieć jak przebiega prawidłowy rozwój mowy ich dziecka

Rozwój mowy dziecka wg Leona Kaczmarka dzielimy na cztery okresy:

- okres melodii, od 0 do 1 roku życia
- okres wyrazu, od 1 do 2 roku życia
- okres zdania, od 2 do 3 roku życia
- okres swoistej mowy dziecięcej, od 3 do 7 roku życia

Rozwój mowy w okresie melodii przebiega następująco:

0-3 miesiące

- dziecko porozumiewa się **krzykiem**, sygnalizuje nim swoje potrzeby: głód, ból, zimno.
 - między 2 a 3 miesiącem pojawia się **głuzenie**, czyli dźwięki przypadkowe, gardłowe, tylnojęzykowe, pojedyncze.
 - w 3 miesiącu dziecko odróżnia uśmiech od mowy.
- Głuzenie to przygotowanie narządów do mowy.

3-6 miesięcy

- dziecko bawi się dźwiękami wypowiedzianymi przez siebie.

4-6 miesięcy

- 4-6 miesiącu pojawia się **gaworzenie**, czyli wymawianie sylab typu: ma-ma, ta-ta, la-la.
Gaworzenie to trening słuchu.

6-9 miesiąc

- dziecko powtarza dźwięki wydawane przez otoczenie, porozumiewa się gestem, mimiką i krzykiem.
 - wymawia samogłoski: a, e, i oraz spółgłoski: m, b, n, t, d.

9-12 miesiąc

- dziecko wykonuje proste polecenia, rozumie i wykonuje proste gesty np. pa-pa
 - naśladuje sylaby i słowa wypowiedane przez siebie i dorosłych
 - pojawiają się pierwsze słowa: mama, tata, baba.

Rozwój mowy dziecka jest związany z rozwojem ruchowym:

- głużenie to unoszenie głowy
- gaworzenie to umiejętność siadania
- pierwsze wyrazy to pozycja pionowa i pierwsze kroki.
- Rozwój mowy w okresie wyrazu przebiega następująco:

12-18 miesięcy

- dziecko rozumie coraz więcej słów, potrafi wskazać jedną część ciała, porusza się w rytm muzyki, wyrazy kojarzy z konkretnymi przedmiotami.
- pojawiają się wyrazy dźwiękonaśladowcze np.: miau, hau, mu, ko.
 - posługuje się od 8 do 10 jedno i dwusylabowymi wyrazami.

18-24 miesięcy

- dziecko wymawia samogłoski: a, e, o, i, u, y oraz spółgłoski: t, d, n, si, zi, ci, dź, k, ki, g, gi, ni, z.
- wypowiedane wyrazy pod względem dźwiękowym są zniekształcane.
 - dziecko posługuje się głównie wyrazami dwusylabowymi.

Rozwój mowy w okresie zdania przebiega następująco:

2 lata

- dziecko rozumie mowę otoczenia, używa swojego imienia.
 - potrafi wskazać 5 części ciała.
 - wyrazy zastępują gesty, słucha krótkie bajki.
- głoski trudniejsze są zastępowane łatwiejszymi, dziecko upraszcza grupy głosek w wyrazach

3 lata

- wymawia wszystkie samogłoski w izolacji, w połączeniu z innymi głoskami mogą być jeszcze wymawiane nieprawidłowo.
 - pojawiają się spółgłoski: s, z, c, dz.
 - używa zaimków „ja”, „my”
- ponieważ narządy artykulacyjne nie są jeszcze w pełni sprawne mogą występować uproszczenia, opuszczenia głosek lub całych grup spółgłoskowych.
 - mowa sprawia wrażenie zmiękczonej, pieszczotliwej.

Rozwój mowy w okresie swoistej mowy dziecięcej przebiega następująco:

4 lata

- głoski s, z, c, dz powinny być już dobrze utrwalone i nie powinny być już zmiękczone.
 - mowa jest już dość dobrze zrozumiała, a dziecko zadaje bardzo dużo pytań.
- dziecko rozumie już i wykonuje trudniejsze polecenia oraz posługuje się nazwami kolorów.
 - w mowie spontanicznej może jeszcze upraszczać grupy spółgłoskowe.

5 lat

- dziecko prawidłowo wymawia głoski sz, ż, cz, dż oraz r
- mowa pod względem gramatycznym jest poprawna.
 - słuch fonematyczny jest w pełni ukształtowany.
 - dziecko posługuje się pełnymi zdaniami.

6 lat

- dziecko prawidłowo wymawia wszystkie głoski w izolacji oraz mowie spontanicznej.
 - dobrze posługuje się zaimkami: nad, pod, obok, za, przed, na.
 - prawidłowo wykonuje analizę i syntezę wyrazów.
 - rozumie znaczenie zdań nielogicznych.

7 lat

- dziecko prawidłowo różnicuje głoski opozycyjne.
 - swobodnie posługuje się mową.
- prawidłowo wymawia wszystkie głoski i ma dobrze opanowaną technikę mówienia.

opracowała mgr Lidia Siodlaczek
neurologopeda